

Úti beszámoló a 2016. április 28. - május 1. közötti Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei külön buszos útról

Április 28-án, csütörtökön 7 órakor gördült ki buszunk a Széna térről 23 vidám utassal. Nagy örömünkre sok olyan kedves útitárs ült a buszon, akik tavaly és tavalyelőtt is velünk voltak a műemlékekben oly gazdag táj felfedezésén. Akkor a Nyírséggel és a Rétközrel ismerkedtünk, idén a Nyírség északi és déli csücskét, valamint a Beregi Tiszahátat és a Beregi síkságot vettük célba. A megye Magyarország műemlékekben második leggazdagabb megyéje, köszönhetően természetföldrajzi fekvésének. A XIX. századi folyószabályozásig a vizekkel, árterekkel, mocsarakkal gazdagon behálózott területre nem tudtak betörni a pusztító hadak, így csodálatos épségben és mennyiségben maradtak fent középkori templomépítészetünk gyöngyszemei. A térség templomaira jellemző, hogy a harangtorony gyakran különálló faépület, zsindeyes sisakkal, négy fiatoronnyal, átvéve a közeli erdélyi formát.

Első állomásunk a több évszázados múltú visszatekintő **Fényeslitke** volt. Ezt a jelzőt, hogy több évszázados múltú visszatekintő, a négy nap alatt bejárt összes település megérdemli, hiszen kivétel nélkül mindegyik Árpád-kori alapítású. Már a csiszolt kőkorszakban éltek itt emberek. A község híres szülőtte Irinyi János. Első műemlékünk a ma polgármesteri hivatalnak otthont adó Erőss-kúria volt, melyet 1847-ben építettek. Itt Mártha Mihály polgármester úr fogadott minket és beszélt a község életéről, arról, hogy segély helyett inkább munkát igyekeznek biztosítani az embereknek. A nagy melegben jól esett a hűtött ásványvíz, amivel vendégszeretően megkínáltak minket. Majd a szemben lévő Orosz-kúria kertjébe mentünk át, melyet a Petrovay család építtetett a XVIII. század végén és az építőmesterről kapta nevét. A tulajdonos, Dr. Szabó Ferenc és felesége, aki a község gyógyszerésze, éppen nem volt otthon, de előzékenyen megkérte egyik kolléganőjét, hogy vezessen minket végig a kertben. Onnan csodálatuk a szépen felújított épületet és gondozott parkját. A nap folyamán még találkoztunk a család nevével, az ő tulajdonukban van a mándoki Forgách-kastély is. Innen átmentünk a református templomba, ahol Bezzegh Gáborné tiszteletes asszony már várt minket és bemutatta a templomot. Mesélt a gyülekezet múltjáról és mindennapjairól. A gyönyörűen felújított templomot az 1200-as évek közepén építették román stílusban. 35 m magas tornya négy oldalán egy-egy fiatorony áll, emlékeztetve a kalotaszegi templomtornyok formájára.

Következő állomásunk a határ menti település, **Záhony** volt. Először a környékre jellemző, 1895-ben épült tornácos tájházat és a régi paraszti életet bemutató tárgyakat néztük meg Gál Istvánné gondnokkal, majd a város híres szülőttjének, dr. Béres Józsefnek a szobrát a róla elnevezett szabadidő parkban. Innen a gát tetején kigyalogoltunk a Tisza partjára, hogy megnézzük a folyót és a rajta átívelő hidat, melynek túlsó vége már Kárpátalján, Csongon van.

Innen **Zsurkra**, a Nyírség legészakibb településére mentünk, mely ősi átkelőhely, református temploma és harangtornya messze földön híres. A mai templom 1891-ben épült, az előtte itt álló, 1700-ban paticsból és fából épült templom hű másaként. A hagyomány szerint a régi mennyezetet mindenképpen meg akarták tartani, ezért gerendákkal alátámasztották és aláépítették az új templom

falait. Rokokó mennyezeti kazettái közül páran „tudós” jeleneteket, könyveket, látcsövet, földgömböt ábrázolnak, de van köztük városi látkép és folyópartot ábrázoló kép is. Felmásztunk a harangtoronyba is, mely a maga nemében a legrégebb a megyében, 1560 körül ácsolták, tisztán csak fából. Fentről szép kilátás nyílt a környékre.

Eddig a Nyírségben barangoltunk, következő állomásunk, **Tiszaszentmárton** azonban már a Beregi Tiszahát települései közé tartozott. Ezt érzéklni is lehetett, hiszen dombot kellett másznunk ahhoz, hogy feljussunk a XV. században gótikus stílusban épült református templomhoz. A domb tetejéről tiszta időben ellátni a Kárpátokig. Kívülről középkori eredetére csak a szentély csúcsíves ablakai utalnak, azonban a templom belsejében a régészeti feltárás során sok középkori részlet került elő, felszentelési keresztek, csúcsíves ablakkeretek, reneszánsz pasztofóriumok, ezeket szépen helyreállították. Márkus László tiszteletes úr fogadott minket és mesélt az egyházközség történetéről. A templom egyik barokk kori díszje a kettős áttört szószékkorona, melyen a felirat tanúsítja, hogy „Káloni János uram tsináltatta a maga költségén”.

Aznapi utolsó állomásunk **Mándokon** Forgách-kastély volt, melyet 1750-ben építtetett a Forgách család késő barokk stílusban. Ma luxus szálloda működik benne, szép parkkal, wellness részleggel. Ott jártunkkor éppen női sakkversenyt tartottak falai között.

Végül megérkeztünk a szállásunkra, a vásárosnaményi Marianna Hotelbe. Már régi ismerősként üdvözölt minket a tulajdonos, hiszen, ha ezen a tájon járunk, mindig nála szállunk meg. Finom vacsora, vetett ágynemű várt minket, hamarosan nyugovóra tértünk.

Második nap:

Elsőként a szép hangzású **Tornyospálcára** mentünk, a „pálica” szó botot, harci buzogányt jelentett a honfoglalás előtt itt élt szláv törzsek nyelvén. Református temploma a huszita időkben, a XV. században téglából épült. A gyülekezet a XVI. században tért át a református hitre. Szántó József lelkipásztor kalauzolt minket a gyönyörűen felújított templomban és a mellette álló, 2009-ben épült gyülekezeti házban. A hangulatos berendezett ebédlőben finom kávéval és teával kínáltak meg minket, amely nagyon jól esett a borongós reggelen. A gyülekezet a maga erejéből, a polgármesterrel együttműködve és külföldi kapcsolatok segítségével az elmúlt bő tíz évben nagy lendülettel és

szorgalommal felújította a parókiát, rendbe tette a régi temetőt, felépítette a gyülekezeti házat, amelyben idősek klubját, konferencia termet, konyhát, ebédlőt, vendégszobákat, nevelőszülői hálózatot üzemeltet. A korszerű konyha a diakóniai szolgálat keretein belül 270 rászoruló embernek biztosít nap mint nap meleg ételt, a tiszteletes úr szavait idézve: a cselekvő szeretet jegyében.

Tiszamogyorósnál izgalmas átkelésben volt részünk a Tiszán egy régi csörlős kompon. Sajnos eleredt az eső, a csapadékos idő a nap folyamán szinte végig kísért minket.

Lónyára igyekeztünk, a Beregi Tiszahát talán legszebb templomához. A XIII. században terméskőből és téglából épült templom megőrizte középkori stílusjegyeit. A kapuban Erdei István lelkész fogadott minket nagy szeretettel. A gótikus kapu feletti domborműben a kakas már a reformációra utal. Falain három különböző korból származó freskók kápráztatják el a látogatót. A 2000-es nagy tiszai árvíz elöntötte a templomot, a helyreállító munkák során kerültek a felszínre a lélegzetelállító freskók. A legkorábbi képek a XIII. században keletkeztek, több férfi és női „mosolygó” szent mellett a lovas Szent György küzd meg a sárkánnyal, a diadalívnél Mária köpenye alól kukucskálnak ki oltalomkereső arcok. Ez az egyik legrégebbi „köpenyes” Madonna ábrázolás Magyarországon. Magyarországon egyedül itt található Szent Julianna ókeresztény szent ábrázolása. A szószék lépcsője mellett Szent Miklós áll püspöki süvegben, kezében könyvvel. A XIV. századból próféták, apostolok, szentek között Szent Istvánt és Szent Imrét is láthatjuk. A gyönyörűen festett-faragott szószékkoronát Asztalos Lándor Ferenc készítette 1776-ban. (Id tákosi templom kazettái). A falakat a XVI. században fehérre meszelték, azonban a szentély boltozatát a XVII. században virágos-ornamentális díszítéssel borították be. A díszítés tetszetős eleme a LM monogrammot viselő reneszánsz Lónyay-címer. Néhány lépésre a templomtól Magyarország egyik legszebb fa harangtornyát csodálhatjuk meg: 26 méter magas, cserfából, vasszegek és kapcsok nélkül ácsolt szerkezetét „Kakuk Imre áts mester tsinálta Bán Péter legényével, 1781”. Öregebbik harangját 1666-ban öntötte Mathias Ulrich Eperjesen.

A Lónyay család tagjait a szentély alatti kriptába temették egészen 1860-ig, amikor is a hamvakat átszállították a régi temető kertben újonnan megépített sírkápolnába. Itt nyugszik gróf Lónyay Menyhért, hazánk sorrendben negyedik miniszterelnöke (1871–72) és a népes família 27 tagja. Különlegesek a temetőt uraló, tölgyből készült fejfák is, egyediségükkel, komorságukkal kiemelkedő munkák. A fejfákról Babus Jolán néprajzkutató írt tanulmányt. Sajnos ekkor már eleredt a reggel óta fenyegető eső.

Innen a falu határában elterülő ún. kastélykertbe mentünk, a hat hektáros erdőt a Nyírerdő Zrt kezeli. Gyakran rendeznek itt vadászatokat is, a vendégeket a park közepén álló vadászházban szállásolják el. Idilli környezet, madárcsicsergés, ózondús levegő, frissen fűrészelt fa illata fogadott minket.

Következő állomásunk **Barabás** volt. Református templomát még Zsigmond király idejében, a XV. században építették, erről tanúskodik gótikus kőkeretes kapuja. A templom még régészeti feltárára és falkutatásra vár, szép a rokokó ráccsal körbekerített úrasztala és paraszt barokk Mózes-szék.

A falu határában terül el a vulkanikus eredetű **Kaszonyi-hegy**, melyet kettévág a magyar-ukrán határ. A néha még ma is működő kőbánya környezetének nagyon gazdag az élővilága, különösen kedvelik a madarak, hiszen a tölgyek, hársak és a felhagyott gyümölcsösök megfelelő táplálékot és fészkelési lehetőséget biztosítanak számukra. Évek óta működik itt a Natura Közösség madármegfigyelő tábora. Sok átvonuló madarat, köztük még Szibériában költő füzikét is sikerült meggyűrűzniük. Váratlanul elállt az eső és kisütött a nap, a kőbánya vízzel teli munkagödre és a vízben tükröződő sziklák impozáns látványt nyújtottak.

Nemsokára **Beregdarócra** érkezünk. A falu nevezetes pásztortelepülés volt, nevét a népi hagyomány szerint a mocsárban itt fészkelő rengeteg daruról kapta. Kívülről is nemesen egyszerű a XIV. század végén épült templom karcsú gótikus ablakaival, kőkeretes kapujával. Az építészeti helyreállítás során eredeti helyükre illesztették vissza az itt talált középkori kötőredékeket, címerpajzsokat, gyámköveket, belépéskor az 1500 körüli állapotnak megfelelő téri élmény fogadott minket. Kántor Béla gondnok úr megszólaltatta azt a régi harmóniumot, amit egy idelátogató holland turista segített megjavítani. Ezután átmentünk a tájházba, ahol kedves vezetőnk bemutatta azt a hosszú és fáradságos folyamatot, amíg a kenderből vászon lesz. Gyönyörű vászonvirágokat vettünk tőle, melyet ő készített.

Vámosatya felé **Gelénesen** pár percre kiszálltunk a buszból, hogy megcsodáljuk a műemléki védelem alatt álló kiugró tornácos gabonás kamrát, amely 1870-ben épült. A vele szemben álló nagygazda ház szintén oszlopos tornácos építésű, jellegzetes beregi ház. Majd megérkeztünk aznapi utolsó állomásunkra, Vámosatyára. Református temploma a XIV. század elején épült, négy fiatornyos, zsindeborítású harangtornya a második legmagasabb a megyében. A templom tömegében szinte érintetlenül őrzi középkori tömegét. Ékessége a szentélyben lévő egy kőből faragott gótikus pasztofórium. A templom ajtaja középkori, egyetlen fából kifaragva, rajta a zár szintén korabeli.

A látnivalókban gazdag, kissé hűvös nap után jól esett szállásunkon a meleg vacsora, amely mint mindig, most is nagyon ízletes volt.

Harmadik nap:

Az időjárás kegyeibe fogadott minket, derűs időben indultunk **Tákosra**, hogy megtekintsük a kis falu református templomát, a magyarországi népi építészet egyik gyöngyszemét, melyet mezítlábas Notre Dame-ként is emlegetnek, mivel nem kőből épült, hanem favázás, paticsfalú. A paticshoz a sarat mezítláb kellett dagasztani, innen az elnevezés. Építési idejéről az egyik mennyezeti kazetta tanúskodik: 1766. június 30. Belső tere nem egy kéz munkája, mégis egységesnek hat, 58 mennyezeti kazettáját az az Asztalos Lándor Ferenc készítette, akit már is Lónyán említettünk. A festett kazettákon különböző virágmotívumokat csodálhatunk meg, a közéjük tett feliratos táblákon pedig a templomépítés története olvasható. Érdekes módon a fakazetták között nincs két egyforma. Mindez jól érvényesül a fehérre meszelt falak egyszerűsége mellett. Különlegesnek számít az épület megvilágítása is: az

ablakok napkelettől déli irányban helyezkednek el a falon, így a fény körbejár, a lemenő nap pedig az egészen keresztülvilágít. A templom december 24-én új életre kel, ilyenkor a fény pontosan az első sorban lévő magyar jelképre, a turulra esik.

Innen átmentünk a tájházba, ahol a szép terítők között nagy meglepetés fogadott minket. Az 1970-es Röpülő páva verseny győztese, Simon Józsefné Irénke énekelt csengő hangon beregi népdalokat és saját verseit is elmondta. Megható volt hallgatni a szép verseket, amelyek mind a szülőfalu és az itteni emberek iránti szeretetről szólnak.

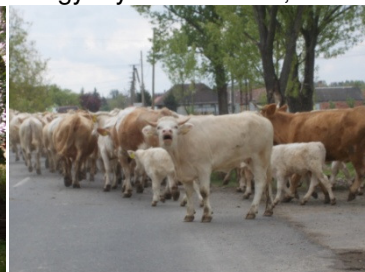

Percek alatt átbuszoztunk a szomszédos **Csarodára**. A falu nevét a rajta átfolyó Csaronda-patakról kapta. Virágos, gondozott templomkertből léptünk be a XIII. századi késő román templomba. A templombelső tele van szebbnél szebb freskókkal: az északi falon az ún. mosolygós szentek, vagy orvos szentek, Kozma és Damján, valamint Szent János, Szent Anna ölében a kis Jézussal, Péter és Pál apostolok láthatóak, szemük, arcuk évszázadok óta sugározza a derűt, megnyugvást. A keresztboltozaton és a szentélyben későbbi, kora gótikus freskókról apostolok, szentek, a szentélyablakról Szent Katalin, Szent Dorottya és a sírba tett Krisztus tekint le a hívekre. A reformáció idején a falakat levakolták, ez a vakolat mentette meg a különlegesen szép freskókat az utókor számára. Az új vakolásra gyönyörű reneszánsz piros-kék indás, virágos, tulipános, szíves mintát, életfát festettek. A kifestés dátuma is olvasható: 1642. július 9. A csarodai templom mennyezete és a bútora a barokk kor remeke. 1777-ben készült el a szép, csigás szószékkorona a templom deszkamennyezete, és a festett padok. A templom különlegessége a karcsú, tűhegyes, zindellyel fedett torony, amelyben nem harang lakott, hanem onnan vigyázták a környéket.

A Csaronda-patak mentén átsétáltunk egy régi halászházhoz, megnéztük egyszerű berendezését. A patak régen bővizű volt, halban gazdag, sok embernek adott megélhetést, úgyszintén a körülötte elterülő láp, amely védelmet is nyújtott veszély idején. Az itt élő emberek jól ismerték benne a járást, tudták, merre lépjenek, idegennek azonban nem volt tanácsos rámerészkednie, mert egy-két lépés után elsüllyedt.

Egy szépen felújított parasztházban, amely presszóként üzemel, kávészünetet tartottunk, szebbnél szebb beregi hímzéseket kínáltak eladásra, a padok, asztalok is gyönyörű terítővel, szőtesekkel voltak leterítve.

Útban **Márokpapi** felé vidám közjáték szakította meg utunkat: népes marhacsordát tereltek át az úton. Mikor az egyik bika úgy vélte, hogy fényképezőgéppemmel túlságosan közel merészkedtem a kis borjakhoz, figyelmeztetően felém fordult és nagyot bögött. Lett is nagy vidámság az útitársak között.

Hamarosan Márokpapiba értünk, ahol a XIV. század elején épült kora gótikus református templomot tekintettük meg. A szentélyben gótikus keresztboltozat festett zárókövel, tabernákulum, sekrestyeajtó, ülőfülke idézik az építés idejét. A templomot a középkorban az egykori leírások szerint freskók és gót feliratok díszítették, azonban a reformáció idején ezeket lemeszelték és a Csarodában is látott, a környékre jellemző indás-virágos piros-kék díszítőmotívumokkal festették ki. Ezek a díszítések szépen megmaradtak a templom külső falán is. 1939-ben egy tűzvész úgy megrongálta a templomot, hogy sokáig gondolkodtak a lebontásán, szerencsére inkább felújították, 2003-ban pedig teljes rekonstrukciót végeztek, azóta teljes szépségében, restaurált freskókkal várja a látogatókat. Különleges a mennyebe emelkedő Krisztus alakja kétoldalt az angyalokkal.

A templom mögött zöldellő láprét idézte fel, hogy milyen lehetett régen az Alföld erdőkkel borított, vízfolyásokkal, lápokkal szabdalta képe.

Következő állomásunk **Beregsurány** volt. A műemlék református templom a XIV. század második felében épült. Kívülről is látható, hogy most folyik a falkutatás. A templom belsejében több részlet idézi a gótika korát: keresztboltozatos szentély, kétosztású támpillérekkel, csúcsíves diadalív, ülőfülke. A fal meszelése alatt minden bizonnyal középkori falképek rejtőznek. A templom berendezése XVIII. századi, tornya a XIX. században épült. A bejáratától jobbra Bay Károly kegyúri széke, előtte a Bay-család kriptája.

A templommal szemben áll az Uray-kastély, amely ma a polgármesteri hivatalnak ad otthont. A XIX. század közepén klasszicista stílusban épült. Utcai és udvari homlokzatán timpanonos oszlopcsarnok áll. Kertjében milleniumi emlékoszlop és famatuzsálemek állnak.

Az Árpád utcában található a Bay-kúria, amely a Beregben oly ritka barokk kúriák egyike. A manzárdtetős, magas lábazaton álló kúriát Bay Ferenc és testvérei építtették a XVIII. században, majd a XIX. században eklektikus elemeket kapott. Sokáig óvoda, majd könyvtár működött benne, jelenleg hasznosításra vár.

Következő állomásunk **Tarpa** volt. Itt először egy igen értékes ipartörténeti emléket, a szárazmalmot néztük meg. Az 1800-as években fellendülő gabonatermelés a gabonaőrölő szárazmalmok felvirágzását eredményezte. Elsősorban vízben szegény vidékeken épültek. Faragómolnárok készítették, akik nemzedékről nemzedékre adták át a tudásukat. Érdekes bemutatót kaptunk Pásztor Károlytól. Elmondta, hogy a malmot a régiek nagy tiszteletben tartották, itt nem volt helye dohányzásnak, hangoskodásnak. A társasági élet színtere is volt: a sorukra váró gazdák megbeszélték a falu eseményeit, beszélgettek az időjárásról, a termelés problémáiról. A malmot a XIX. század első felében építették, két részből állt, a kerengősátorból és a malomházból. A kerengősátorban állt a malom hajtására szolgáló nagykerék. A járószerkezetet két lóval húzták. Igen fárasztó munka volt, a szárazmalmot „lónyúzónak” is nevezték. A gabonát a malomházban őrölték. A gőzmalmok XX. századi elterjedésével a szárazmalmok kiszorultak a termelésből, a tarpai malom 1929-ben őrölt utoljára. Teljes felújítás után 1981. december 15-én adták át, a felújítás tiszteletére búzalisztet őröltek benne.

Innen átmentünk a református templomba, amelyet a XV. század végén a Báthory és a Várday család épített. Igen szép a Báthory címerrel díszített, késő gótikus kapu, amelynek ajtaja az 1400-as évekből származik és egyetlen hatalmas tölgyfából lett kifaragva, gótikus vasalatával valódi ritkaságnak számít. Az északi falon a mészréteg alól csodálatos épségben megmaradt freskók kerültek elő, szintén az 1400-as évekből: Szent György harca a sárkánnyal, Krisztus a Golgotán kétoldalt Máriával és János apostollal, valamint Mihály arkangyal az utolsó ítéletkor, kezében kard és mérleg.

A templomban megemlékeztünk Tarpa híres szülöttéről, Esze Tamásról, Rákóczi leghíresebb brigadérosáról. A templommal szemben, a községháza udvarán szép dombormű örökíti meg a pillanatot, amikor II. Rákóczi Ferenc átadja Esze Tamásnak a szabadságharc zászlaját és a kiáltványt.

A hosszú napba egy kis pihenőt iktattunk be. Kisétáltunk a **tivadari** Tisza-partra, a Tisza egyik legszebb homokos strandjára. Volt idő egy kis borocskára, jégkrémre is és gyönyörködtünk a szelíd tiszai tájban.

Utána anyák napi meglepetés program következett. **Jándon** meglátogattuk a falu legrégebbi házát, amely egy 136 éves népi lakóház. Kibírta a 2001-es nagy árvizet is. Mestergerendájába az alábbi feliratot faragták: „Ez házat építettem Varga Pál s nőmmel Mándy Flórával 1880. április 17.-én.”

A falon emléktábla őrzi Kakuk Imre ács emlékét, aki a templom harangtornyát ácsolta. Így szól a helyi legenda: a jándiak a XVIII. század végén szerettek volna egy olyan harangtornyot, mint az ugornyai. A helybeli parasztács, Kakuk Imre fogadkozott, hogy meg tudja csinálni. És sikerült. Ettől kezdve testvéreivel, Andrással együtt mintegy 30 éven át fatornyok egész sorát építették Beregben és Szatmárban, de még Szabolcsban is. Az ő keze munkáját dicséri a lónyai, vitkai, matolcsi, hetei, nábrádi, fehérgyarmati, csefalvi fatorny.

A tájházban Péter Tiborné Mónika szervezésében, barabási tanárnők irányításával anyák napi ajándékokat készítettek a helybeli gyerekek. Mi is kedves fogadtatásban részesültünk, Mónika saját sütésű pogácsával és pálinkával kínált meg minket. Megcsodáltuk a házban lévő sok régi használati tárgyat, amelyet a tulajdonos és az iskola hagyományőrző csoportja gyűjtött össze és az udvarban megnéztük a háziállatokat is. A tájház hátsó szobájában komfortos vendégszobát alakítottak ki. A tájház a Szilvaúti bicikli verseny résztvevőit minden évben múzeumlátogatáson fogadja. Tartanak népzenei és kézműves foglalkozásokat, bemutatják a falusi mesterségeket, a szövés-fonást és volt már gasztronómiai bemutató is. Szívesen látnak minden betérő látogatót és mi is jó szívvel ajánljuk a tájházat mindenkinek, aki kíváncsi a Bereg múltjára. Jánd főutcáján, a Rákóczi út 70.sz. alatt található.

Innen már csak 5 km volt Vásárosnamény, a szállásunk. A tulajdonosnő, Marianna most is nagyon finom vacsorával várt minket. Vacsora után gyorsan felmentünk a szobáinkba, csomagolnunk kellett.

Negyedik és egyben utolsó napunkon **Nyírbátor** múltjával és nevezetességeivel ismerkedtünk. Nyírbátor a Dél-Nyírség gazdasági és szellemi központja, a Báthory-család ősi birtokközpontja és temetkezési helye.

Buszunkkal a híres XV. századi református templom mellett parkoltunk és siettünk a templom kapujába, mert várt minket vezetőnk, Dr. Bátori Gábor múzeumigazgató úr. Sokat mesélt a város múltjáról és a templom történetéről. A gótikus templom kis dombon épült. Egyetlen hatalmas hajóból álló csarnoktemplom, karcsú csúcsíves ablakon árad be a fény és világítja meg a teret és tetején a lélegzetelállítóan szép „lebegő” hálóboltozatot. Igazgató úr elmesélte, hogy még a legutóbb Angliából érkező látogatók is csodálattal adóztak e remekműnek, pedig Angliában van gótikus templom bőven. 1480-ban kezdte építtetni Báthory István vajda, a kenyérmezei csata egyik győzője a gazdag hadizsákmányból, a családnak otthont adó várkastély közvetlen szomszédságában. Itt található a vajda vörös márvány síremléke, melyen teljes lovagi páncélban ábrázolják. Szintén itt látható Báthory István országbíró kőszarkofágja. A templomban harmonikusan simul egymáshoz a gótika és a reneszánsz, a gótikus bejárati kapu felett szépen faragott reneszánsz Báthory címer, a szentélyben fehér márvány reneszánsz oltáriszentség-fülke vonzza a tekintetet. Itt szokták tartani a Nyírbátori Zenei Napok hangversenyeit. A templom mellett magasodik a fából ácsolt vasos, zsindellyel fedett harangláb (épült 1640 körül). A domb oldalában Tinódi Lantos Sebestyén szobra.

A templomtól egy szép régi utcán besétáltunk a Főtérrre, a történelmi városközpontba. Szépen parkosított tér, szobrokkal, padokkal, körben a városközpont régi szép szecessziós épületei: az impozáns óratoronnyal rendelkező Városháza, a Takarékpénztár, a Kakukk étterem, polgári lakóházak. Majd a város másik középkori templomához, a római katolikus minorita templomhoz mentünk. A templom előtti téren már nagyban folytak a majális programjai. Az egyhajós, gótikus stílusú templomot Báthory István vajda kezdte építtetni 1480-ban, a református templommal egy időben, az építkezés anyagi alapját a kenyérmezei hadizsákmány adta. Mellette minorita kolostor állt. A török időkben a templomot és a kolostort feldúlták, kifosztották, a XVIII. században az Erdélyből származó Kelemen Didák minorita szerzetes kezdte meg az újjáépítést. Rendbe hozták a kriptákat is, oda csak a kiváltságosok temetkezhetek. A templom páratlan kincset őriz: a kora-barokk Krucsay-oltárt. Az oltár 10 jelenetben, 30 szoborral mutatja be Krisztus szenvedését. A történet az Olajfák hegyének jelenetével indul, következik az ostromozás, Jézus megcsúfolása, az Ecce Homo jelenet, Pilátus török turbánt és kaftánt, az ostromozó katonák kuruc kori ruhát viselnek, majd következik a keresztre vitel, végül a keresztre feszítés. Az oltár predellájában a halott Krisztus fekvő alakja látható. Az oltárt Krucsay János kisvárdai várkapitány állíttatta 1729-ben, engesztelésül első feleségének kivégzése miatt.

Innen átmentünk a templom mellett álló volt minorita kolostorba, amelyben ma a Báthori István Múzeum működik. A múzeum gazdag helytörténeti gyűjteménnyel rendelkezik, a volt szerzetesi cellákban egy-egy mesterséget mutatnak be, külön emlékszoba őrzi dr. Szalontai Barnabás emlékét, aki 1955-ben a múzeumot alapította.

A Várkastély felé végigsétáltunk a minorita templomot és a református templomot összekötő várostörténeti sétányon, ahol életnagyságú szobrok mutatják be a Báthory család és a város történetét. Rögtön az első szobor azt a jelenetet ábrázolja, amikor a család őse, Bátor Opos vitéz megöli az ecsedi lép sárkányát. A sárkány három kitört foga jelenik meg a Báthory címerben.

A Báthoryak egykori várából csak az egykori ebédlőpalota maradt meg, sokáig magtárnak használták, erősen átépítve. A romos épületet 2006-ban újjáépítették, panoptikum formában tárja a látogatók elé a Báthory család életének fontosabb pillanatait. Látható itt a kenyérmezei diadal, a korabeli főúri élet, és nem maradhat ki a bemutatásból Báthory Erzsébet sem.

Miután szellemileg feltöltöztünk, átmentünk a főtéren álló Kakukk étterembe, melynek patinás épülete 1905 óta várja a vendégeket. A Védnöki Táblával kitüntetett étterem étlapján külön részben szerepelnek a régió hagyományőrző ételei, szabolcsi töltött káposzta, bicskás pecsenye, kakaspörkölt, puliszka, stb. A finom ebéd után felkerekedtünk, hogy a délután hátralévő részét a horgászto partján lévő Sárkány Wellness és Gyógyfürdőben töltsük. A fürdő 2010-ben nyílt meg, a vendégek kellemes parkosított környezetben élvezhetik a különböző szolgáltatásokat, vannak itt fedett és nyitott úszómedencék, gyógyvizes medencék, élménymedence, csúszda, szauna, aromaterápia, sókabin. Az előcsarnok padlóján a már sokat látott Báthory címer fogadja a látogatókat. A finom gyógyvízben kellemesen kiáztattuk magunkból a fáradtságot, nagyon jól éreztük magunkat. Nehezen vettünk búcsút a fürdőtől, de itt véget ért a kirándulás, indulnunk kellett haza.

A négy napos út alatt szép tájakon jártunk, gyönyörű műemlékeket, gazdag kiállításokat láttunk, de ami a legfontosabb, mindenhol vendégszerető, barátságos, nyílt, szülőföldjükre büszke, hagyományukat híven őrző emberekkel találkoztunk. Jövőre is vissza fogunk jönni erre a tájra, amely még bőven tartogat számunkra megismerni valót. Ez a programunk a Budapest VI. Kerület Terézvárosi Önkormányzat támogatásával valósult meg, melyet tagjaink nevében ezúton is köszönünk.

Mógor Gabriella túravezető